

Αριθμός σελίδων εγγράφου: ... 4...

Αριθμός σελίδων συνημμένων: ....0...

Σύνολο σελίδων: 4

- 1 ΜΑΡ. 2016

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΤΜΗΜΑ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
Τηλ. επικ.: 210 7767 023

Αθήνα, 26 - 02 - 2016

Αρ. Πρωτ.: 60

91022 2016

Προς:

✓ Τη Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων

Κοιν.:

Βουλευτές: κ.κ. Β. Κικίλια, Κ.Αχ.Καραμανλή,
Ι. Αντωνιάδη, Ν. Παναγιωτόπουλο, Σ. Βούλτεψη,
Κ. Βλάσση, Ι. Ανδριανό, Χ. Δήμα, Κ. Τζαβάρα,
Ι. Κεφαλογιάννη, Κ. Κουκοδήμο, Γ. Γιακουμάτο,
Κ. Σκρέκα, Γ. Γεωργαντά, Γ. Βαγιονά,
Α.Μπούρα, Γ. Καρασμάνη, Χ. Αθανασίου,
Ε. Ράπτη & Σ.-Α. Γεωργιάδη
(δια της αρμόδιας Υπηρεσίας της Βουλής των
Ελλήνων)

Ερώτηση: 2838/02-02-2016

Σε απάντηση της υπ' αριθ. 2838/02-02-2016 Ερώτησης που κατέθεσαν στη Βουλή των Ελλήνων οι Βουλευτές κ.κ. Β. Κικίλιας, Κ.Αχ.Καραμανλής, Ι. Αντωνιάδης, Ν. Παναγιωτόπουλος, Σ. Βούλτεψη, Κ. Βλάσσης, Ι. Ανδριανός, Χ. Δήμας, Κ. Τζαβάρας, Ι. Κεφαλογιάννης, Κ. Κουκοδήμος, Γ. Γιακουμάτος, Κ. Σκρέκας, Γ. Γεωργαντάς, Γ. Βαγιονάς, Α.Μπούρας, Γ. Καρασμάνης, Χ. Αθανασίου, Ε. Ράπτη και Σ.-Α. Γεωργιάδης, με θέμα: « Μη εγγραφή πτυχιούχων νομικής κρατών-μελών της Ε.Ε. στα μητρώα ασκουμένων των Δικηγορικών Συλλόγων» σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα:

Όπως γνωρίζετε, το ζήτημα της λειτουργίας της Επιτροπής Αξιολόγησης του άρθρου 15 του ν. 4194/2013 έχει αποτελέσει αντικείμενο ιδιαίτερου ενδιαφέροντος στο Κοινοβούλιο στο πρόσφατο παρελθόν αφού με αφορμή σχετικές κοινοβουλευτικές ερωτήσεις -από βουλευτές σχεδόν όλων των περυγών του Κοινοβουλίου- είχε τεθεί επί τάπητος ξανά. Η απάντησή μου στις κοινοβουλευτικές ερωτήσεις, ίσως συνέβαλε ώστε μετά από πολύ καιρό να συνειδητοποιηθεί η αξία έγκαιρης έκδοσης των αποφάσεων που αφορούν το επαγγελματικό μέλλον νέων ανθρώπων και στη συνέχεια να πάψει το φαινόμενο των κατ' εξακολούθηση αναβολών. Μπορείτε να δείτε σχετικά τις υπ' αρ. 1766/08-12-2015, 1879/11-12-2015, 1881/11-12-2015 ερωτήσεις και ενδεικτικά ως προς αυτές την υπ' αρ. 497/08-01-2016 απάντηση. Άλλωστε, ακριβώς μετά από αυτή τη δημόσια τοποθέτηση ενώπιον του Κοινοβουλίου, σχεδόν άμεσα εκδόθηκε η απόφαση της Επιτροπής Αξιολόγησης για την οποία και η σημερινή ερώτησή σας.

Επί του προκειμένου, πράγματι, από καταγγελίες και δημοσιεύματα στον τύπο προέκυπτε ότι εμφανίζονταν μεγάλες καθυστερήσεις στη διαδικασία έκδοσης της απόφασης της Επιτροπής του άρθρου 15 του Κώδικα Δικηγόρων. Η ίδια η Επιτροπή, παρόλα αυτά, στήριξε τις αποφάσεις της για αναβολή έκδοσης απόφασης στο σκεπτικό ότι -μετά από εξατομικευμένο έλεγχο των φακέλων που είχε ενώπιόν της- εμφανίζονταν ελλείψεις που έπρεπε να συμπληρωθούν. Για το λόγο αυτόν χορηγούσε σχετική προθεσμία προς συμπλήρωσή τους προσδιορίζοντας νέα συνεδρίασή της.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τις ανακοινώσεις της Επιτροπής Αξιολόγησης του Άρθρου 15 του Κώδικα Δικηγόρων, ιδίως αυτήν από 24/10/2015, και τις από 13/11/2015 και από 15/12/2015 επιστολές του Προέδρου του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών και Προέδρου της Επιτροπής Αξιολόγησης κ. Αλεξανδρή προς τον κ. Πρύτανη του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου προέκυπτε μια διάσταση του προβλήματος. Στο σύνολο των σχετικών φακέλων παρατηρούνταν αντιφάσεις ως προς τα προσκομισθέντα έγγραφα αναφορικά με περισσότερα ζητήματα (ως προς τον αριθμό των μεταφερόμενων μαθημάτων, το ύψος πιστωτικών μονάδων ανά μάθημα, τη διάρκεια σπουδών κλπ). Κρίθηκε από την Επιτροπή ότι αυτές οι ελλείψεις καθιστούσαν αδύνατη την αξιολόγηση των φακέλων. Γι' αυτό χορηγούνταν αναβολή της συζήτησης των σχετικών αιτήσεων προς συμπλήρωση των ελλείψεων μετά από την αποστολή εγγράφων των αντίστοιχων Πανεπιστημίων. Η απόφαση κοινοποιούνταν στους αιτούντες, για την παροχή εξηγήσεων και με τη διατήρηση κάθε νόμιμης επιφύλαξης.

Από την άλλη πλευρά, εκπρόσωποι των αποφοίτων των περί ων ο λόγος πανεπιστημίων αντέτειναν ότι οι εμφανιζόμενες ελλείψεις ή αντιφάσεις στα σχετικά έγγραφα ήταν αποτέλεσμα αδυναμίας της Επιτροπής να χειριστεί με επάρκεια τις δυνατότητες που της έχει αναθέσει ο νόμος, ζητώντας την ευθύνη αυτή να αναλάβει ορισμένο όργανο που θα παρείχε μεγαλύτερη αντικειμενικότητα.

Σήμερα όμως πια, καθώς γνωρίζετε –και ήδη πριν την υποβολή της παρούσας ερώτησής σας- η Επιτροπή του άρθρου 15 εξέδωσε αποφάσεις για το σύνολο των αιτημάτων που είχε ενώπιόν της. Μεγάλο μέρος των αιτούντων έγινε αποδεκτό να εγγραφεί στα μητρώα ασκουμένων των δικηγορικών συλλόγων άνευ άλλου τινός όρου και οι υπόλοιποι παραπέμφθηκαν στην Μόνιμη Επιτροπή Δοκιμασίας Επάρκειας του άρθρου 16 του Κώδικα Δικηγόρων. Η τελευταία, άλλωστε, έχει ήδη εκ του νόμου την αρμοδιότητα να ζητήσει από κάθε ενδιαφερόμενο να αποδείξει, λ.χ. προσκομίζοντας σχετικά έγγραφα, ότι οι επαγγελματικές του ικανότητες είναι αντίστοιχες προς τα απαιτούμενα από το νόμο προσόντα για την άσκηση των καθηκόντων με τα οποία συνδέεται η δικηγορική άσκηση. Υπενθυμίζω ότι σύμφωνα με τον Κώδικα Δικηγόρων (ά. 12 ν. 4194/2013) ο ασκούμενος δικηγόρος έχει τη δυνατότητα να παρίσταται –έστω περιορισμένα- ενώπιον δικαστηρίων (ειρηνοδικείο, πταισματοδικείο) και προανακριτικών ή διοικητικών αρχών. Συνεπώς η ιδιότητά του αυτή συνδέεται με ιδιαίτερης βαρύτητας υποχρεώσεις που θα πρέπει να μπορεί να φέρει εις πέρας προς όφελος των εντολέων του πολιτών.

Ως προς όλα τα παραπάνω και σε αναφορά προς τα ειδικότερα ερωτήματά σας, αναφέρονται περαιτέρω τα εξής:

1. Ερωτάται πως ερμηνεύονται η κείμενη νομοθεσία και οι δικαστικές αποφάσεις και ποιος τελικά είναι υπεύθυνος για την εφαρμογή τους.

Η κείμενη νομοθεσία ερμηνεύεται πρωτίστως από τον εφαρμοστή της. Αν αφορά κανόνες που καθορίζουν τον τρόπο δράσης και λειτουργίας διοικητικών οργάνων, τότε αυτά είναι που το πρώτον αναλαμβάνουν να το κάνουν, χρησιμοποιώντας ως εργαλεία ορισμένα ερμηνευτικά αυτονόητα και την παγιωμένη μεθοδολογία, λαμβάνοντας υπόψη τους τις γενικές δικαιοτικές αρχές της ελληνικής και της ευρωπαϊκής έννομης τάξης, τη σχετική νομολογία, τις επεξεργασίες της θεωρίας κλπ. Σε δεύτερο επίπεδο και χάριν προστασίας των πολιτών έναντι αυθαιρεσιών της διοίκησης, που μπορεί να οφείλονται είτε σε εσκεμμένη παράνομη συμπεριφορά και δράση είτε σε εσφαλμένη αντίληψη για το ορθό περιεχόμενο του νόμου, την ευθύνη ερμηνείας του νόμου έχουν τα δικαστήρια, επιλύοντας τη διαφορά που έχει γεννηθεί. Κάθε ένας εκ των παραπάνω και εντέλει τα δικαστήρια είναι άλλωστε, υπεύθυνοι και για την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας με την εκτέλεση των σχετικών αποφάσεων. Σημειώνεται, άλλωστε, ότι όπως και οι ίδιοι αναφέρετε στην ερώτησή σας πλήθος πρόσφατων δικαστικών αποφάσεων -ενδεικτικά αναφέρονται οι 2617/2015 ΣτΕ, 513/2015 ΣτΕ, και παλαιότερα οι εμβληματικές 2770/2011 ΟλΣτΕ και C-313/2001 (απόφαση του ΔΕΚ στην Υπόθεση Morgenbesser από 13-11-2003)- αφορούν ακριβώς την προστασία πολιτών κρατών μελών της Ε.Ε. οι οποίοι ενδιαφέρονται να διανύσουν την πρακτική τους άσκηση σε ορισμένο κράτος μέλος της Ε.Ε. ενώ έχουν αποκτήσει τον ακαδημαϊκό τίτλο σπουδών τους σε άλλο

κράτος μέλος αυτής. Σε αυτές γίνεται δεκτό ότι η καθυστέρηση των αρμόδιων διοικητικών οργάνων να εκδώσουν απόφαση πέραν του διαστήματος των τριών μηνών συνιστούσε, όπως πάγια θεωρείται για τη διοίκηση, σιωπηρή άρνηση εγγραφής τους.

2. Ερωτάται αν οι πτυχιούχοι κρατών –μελών της Ε.Ε. είναι πολίτες β' κατηγορίας και για ποιο λόγο η Ελληνική Πολιτεία αρνείται το δικαίωμα στην εργασία και την επαγγελματική τους αναγνώριση ειδικά, όπως λέτε, σε μια περίοδο που η ανεργία και η φυγή Ελλήνων επιστημόνων στο εξωτερικό μαστίζει την πατρίδα μας.

Θέλω στο σημείο αυτό να τονίσω το εξής: Τυχόν βελτιώσεις στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο θα μπορούσαν να είναι μια επιλογή για μια Πολιτεία που συντεταγμένα έχει προχωρήσει στον αναγκαίο προηγούμενο διάλογο με τους εμπλεκόμενους φορείς. Επισήμανα, άλλωστε, στις προηγούμενες απαντήσεις μου ορισμένα σημεία του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου που έχουν δημιουργήσει προβληματισμό. Θα ήμουν, λοιπόν, καταρχήν θετικός σε μια τέτοια προοπτική αν αποδεικνυόταν ότι παρίσταται ανάγκη γι' αυτό.

Παρόλα αυτά, δεν μπορεί κανείς να παραβλέψει ότι οι εξεταζόμενες ρυθμίσεις διαμορφώθηκαν αρχικά με το ν. 4194/2013 και εν συνεχεία με το 4285/2014 και πάντως ίσχυαν ήδη σε χρόνο κατά τον οποίο η ευθύνη των ζητημάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δεν ανήκε σε εμένα. Διαμορφώθηκε, λοιπόν -μετά από συνεχείς παρεμβάσεις στο αρχικό κείμενο του σχετικού νόμου- μια ξεχωριστή διαδικασία ελέγχου των προϋποθέσεων εγγραφής στα Μητρώα Ασκουμένων που ανήκει στην αρμοδιότητα της Επιτροπής του άρθρου 15 ν. 4194/2013. Κρίθηκε δε, από πρόσφατη σχετική νομολογία (2617/2015 ΣτΕ) ότι *«αρμόδιο για την κρίση ... περί επαγγελματικής ισοτιμίας των τίτλων, είναι, αν δεν έχει θεσπισθεί στο κράτος υποδοχής σχετική διαδικασία, το όργανο του κράτους αυτού στο οποίο έχει ανατεθεί από την οικεία εθνική νομοθεσία η αρμοδιότητα να ελέγχει τη συνδρομή των προϋποθέσεων πρόσβασης στο συγκεκριμένο επάγγελμα»*. Κατ' αυτά, η εν λόγω Επιτροπή, που συγκροτείται με απόφαση της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Χώρας, δηλαδή με απόφαση του συντονιστικού οργάνου όλων των Δικηγορικών Συλλόγων και ανώτατου αντιπροσωπευτικού οργάνου όλων των δικηγόρων της χώρας, και οι αξιολογήσεις της που αναφέρονται στην επαγγελματική επάρκεια φαίνεται ότι εντάσσονται κατ' αρχάς ομαλά στο δικαιοσύνη σύστημα το δικό μας και της ευρωπαϊκής ένωσης. Ενδεικτικά, σας αναφέρω ότι το σκεπτικό των αποφάσεων που παρατίθενται στην ερώτησή σας είναι αυτό που σχεδόν κατά ακριβή μεταφορά συνιστά και το περιεχόμενο της ρύθμισης του άρθρου 15 του ν. 4194/2013. Ακριβώς δε επειδή στην αρμοδιότητά της δεν ανήκουν κρίσεις για την ακαδημαϊκή επάρκεια του πτυχιούχου, το στοιχείο σε ποια συγκεκριμένη χώρα της Ε.Ε. χορηγήθηκε το πτυχίο είναι ζήτημα που καθαυτό –από μόνο του- δεν είναι καθοριστικό για την τελική απόφασή της.

Άλλωστε, η ελληνική πολιτεία με την απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων υπ' αρ. 80423/2014 (ΦΕΚ Β' 2923/30-10-2014) με τίτλο «Επιτροπή Αξιολόγησης Υποψηφίων Ασκουμένων Δικηγόρων», και ιδίως με το άρθρο 2 παρ. 3 αυτής, όρισε ότι *«η Επιτροπή Αξιολόγησης συνεδριάζει, μετά από πρόσκληση του Προέδρου της, τακτικά μεν τέσσερις φορές ετησίως, κατά τους μήνες Μάρτιο, Ιούνιο, Σεπτέμβριο και Δεκέμβριο, εκτάκτως δε όποτε παραστεί ανάγκη»*. Καθόρισε δηλαδή ένα πλαίσιο σύμφωνα με το οποίο θα αποφευγόταν η τεκμαιρόμενη απορριπτική απόφαση του οικείου οργάνου μετά την άπρακτη παρέλευση τριών μηνών από την υποβολή σχετικής αίτησης (άρθρο 45 παρ. 4 εδ. β' ΠΔ 18/1989).

Σε κάθε περίπτωση, τυχόν βελτιώσεις στη λειτουργία της Επιτροπής είναι, όπως προείπα, προς συζήτηση. Εξ αντιθέτου, οι δυσλειτουργίες της δεν μπορούν να οδηγήσουν και σε αναγνώριση ότι δεν υπάρχει ανάγκη να προηγηθεί ο έλεγχος που αυτή επιτελεί.

3. Ερωτάται ποιες ενέργειες προτίθεται να αναλάβω προκειμένου να αποκατασταθεί η ανεπανόρθωτη αυτή ζημία την οποία έχουν υποστεί οι υποψήφιοι.

Όπως τόνισα ξανά, ιδιαίτερα μακρόχρονες καθυστερήσεις δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτές. Έχει δε γι' αυτές η ελληνική Πολιτεία φροντίσει να διαμορφώσει ένα συνεκτικό νομοθετικό πλαίσιο προστασίας. Τα ελληνικά δικαστήρια έχουν εκδώσει αποφάσεις που κάνουν δεκτές αιτήσεις ακύρωσης σχετικά με την υπέρβαση του αναγκαίου κατά το νομοθέτη χρόνου (καθυστέρηση πέραν των 3 μηνών) που συνιστούν σιωπηρή απόρριψη του αιτήματος εγγραφής στα μητρώα ασκουμένων. Παράλληλα, διατηρούνται εν ισχύ και τα άλλα ένδικα βοηθήματα των οποίων ο πολίτης μπορεί να κάνει χρήση, αν θεωρήσει ότι υπάρχει ορισμένου είδους ζημία που έχει υποστεί και θα πρέπει αυτή να τύχει αποκατάστασης.

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δεν μπορεί και δεν του επιτρέπεται να υπεισέρχεται σε διατύπωση γνώμης σε ό,τι αφορά υποθέσεις, που είτε κρίθηκαν είτε αναμένεται άμεσα να κριθούν. Αυτό δεν μπορεί άλλωστε να το κάνει όσο δεν έχει ίδια αντίληψη του περιεχόμενου του φακέλου ενός εκάστου των ενδιαφερομένων. Έτσι, δεν μπορεί να εκτιμήσει και αν πράγματι έχουν υπάρξει περιπτώσεις στις οποίες έχει προκληθεί ζημία η οποία θα πρέπει να τύχει αποκατάστασης. Παρόλα αυτά, συλλέγοντας τις σχετικές καταγγελίες και διαπιστώνοντας ότι υπάρχουν ορισμένα ερείσματα υπέρ της άποψης ότι το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο μπορεί να τύχει βελτίωσης, θα αναλάβει πρωτοβουλίες σε μια προοπτική *delegiferenda*, δηλαδή σύντομα θα προκαλέσει διάλογο μεταξύ των εμπλεκόμενων παραγόντων (Δικηγορικοί σύλλογοι, ακαδημαϊκά ιδρύματα, σύλλογοι φοιτητών και αποφοίτων κ.α.), ζητώντας τους να καταγράψουν τα σημεία του νόμου που θεωρούν προβληματικά προκειμένου έτσι να διαφυλαχθεί για το μέλλον ότι δεν θα εμφανισθούν σημαντικά αρνητικά σημεία στην αναγκαία λειτουργία της Επιτροπής.

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ**

Ακριβές αντίγραφο
Η Αναπλ. Πρόισταμένη Τμήματος

X. Παπαδημητρίου

